

PSIHOSOMATIKA I DUHOVNOST (Sinopsis za TV emisiju Agape, Studio B, 17.01.2010)

S jedne strane, tema današnjeg razgovora je promovisanje *holističkog istraživanja* u oblasti integrativne biofizike, kvantno-informacione medicine i kvantno-holografske informatike [1-3] – pošto savremena istraživanja psihosomatskih bolesti ukazuju na neophodnost primene (kvantno)holističkih metoda, orijentisanih na isceljenje čoveka kao celine a ne bolesti kao simptoma poremećaja te celine...

S druge strane, tema današnjeg razgovora je i promovisanje *ekologije svesti* [4,5], implicirajući duhovnu obavezu svakoga da rastereti svoje mentalno okruženje i tako doprinese rasterećenju kolektivne svesti civilizacije, čime se daje puni smisao životu svakog pojedinca bez obzira na njegov socijalni status, što je fundamentalno pitanje i mentalne higijene i građanske pristojnosti, odnosno i duhovnog i građanskog morala...

Profesore Rakoviću, fokus vaših istraživanja je biofizika i ljudska svest, naročito izmenjena stanja svesti. Gde zapravo počinje priča o uvidu u introspektivnu stvarnost i kakav je današnji status ovih istraživanja?

Fenomen svesti je jedan od najstarijih problema, koji je zaokupljao čoveka još u tribalnim šamanističkim ritualima, a potom i u višemilenijumskim ezoterijsko-religijskim spiritualnim praksama Istoka i Zapada, ali je zbog složenosti problema i metodoloških teškoća ostao do danas nedovoljno naučno osvetljen.

Poslednjih decenija proučavanje fenomena svesti kao najkompleksnije kognitivne funkcije dobija novi impuls – zbog dubokih potencijalnih fundamentalnih i praktičnih implikacija u medicini, nauci i tehnici, filozofiji, umetnosti i religiji – uz nagoveštaj pojave velike sinteze racionalno-naučnog (klasično-redukovanog, u normalnim stanjima svesti) i kreativno-religijskog (kvantno-koherentnog, u izmenjenim i prelaznim stanjima svesti) modusa spoznaje u okvirima (kvantno-holografske) paradigme – sa značajnim doprinosima i naše naučne sredine.

Preporučio bih zainteresovanim čitaocima popularnu knjigu Majkla Talbota, *Holografski univerzum*, oslonjenu na radove čuvenih naučnika, kvantnog fizičara Dejvida Boma i neurofiziologa Karla Pribrama, koji ukazuju da bi Univerzum mogao biti džinovski kvantni hologram, vrsta konstrukta uma na granici subjekta/objekta – relativizirajući pitanje da li objektivna stvarnost postoji ili fluktuiraju između (kvantno-holografskog) implicitnog i (klasično-redukovanog) eksplicitnog poretka!? U knjizi Talbot (i sam ekstrasens!) ukazuje da bi se mnogi misteriozni fenomeni: (i) sinhronicitet, lucidni snovi, ejdetske slike, višestruke ličnosti, (ii) viđenje i terapija aure, vizualizirajuća, hipnotička i čudesna isceljenja, (iii) mistična religiozna, vantelesna i bliska smrti iskustva, (iv) psihometrija, prekognicija, ekstrasenzorna percepcija, (v) psihokineza, materijalizacija, teleportacija – čiji dobro dokumentovani literaturni pregled čini posebnu vrednost ove knjige, mogli objasniti u okviru, još uvek kontroverzne, (kvantno) holografske paradigme.

Takođe bih preporučio i popularnu knjigu Lin Mektagart, *Polje: potraga za tajnim silama svemira*, koja potkrepljuje novim eksperimentalnim dokazima i teorijskim konceptima ideju o kvantnoj prirodi i nelokalnosti individualne i kolektivne svesti, čiji dobro dokumentovani literaturni pregled čini posebnu vrednost ove knjige. U knjizi se može naći i da se pripadnici nekih plemena Amazonije okupljaju svako jutro pred zoru kako bi međusobno podelili svoje snove za koje (ispravno!) smatraju da su poruka za čitavo pleme a da je pojedinac samo komunikacioni kanal, kao i da pravu (kvantno-holografsku!) stvarnost predstavljaju snovi, a da je budno (klasično redukovan!) stanje laž (tj. privid, stav koji se inače provlači i kroz religijsko-filozofske sisteme Istoka, kao i Platonovu metaforu o Pećini na čijim zidovima realni neopservabilni spoljašnji svet ima kroz pećinski otvor svoj odraz u iznutra jedino opservabilnom svetu senki!). U knjizi se mogu naći i potvrde uspešnih nelokalnih uticaja molitve na zdravlje u nekim dobro kontrolisanim američkim kliničkim studijama.

Govorite o kvantno-holografskom zapisu-informaciji na nivou individualne i kolektivne svesti. Kakve su psihosomatske implikacije toga?

Prema našim teorijskim istraživanjima, indeterministička svojstva *slobodne volje* i druge holističke manifestacije poput *prelaznih stanja svesti* i *izmenjenih stanja svesti* – nužno ukazuju na *kvantne osnove svesti* – sa značajnim *psihosomatskim implikacijama* po *kvantno-informacionu medicinu*.

Naime, kako pokazuju *kvantno-koherentne karakteristike* rusko-ukrajinske škole *mikrotalasne rezonantne terapije* (MRT), *akupunkturni sistem* je jedini *makroskopski kvantni sistem* u našem telu (dok mozak izgleda ipak to nije) koji može biti povezan sa *svešču*; a pošto nedavna teorijska istraživanja pokazuju da *svaki kvantni sistem* ima formalnu matematičku strukturu *kvantno-holografske asocijativne neuronske mreže* –

to se (akupunkturno privremeno-reprogramabilni!) *memorijski atraktori kvantno-holografske akupunkturno-meridijanske mreže* mogu tretirati kao *psihosomatski individualni poremećaji* koji predstavljaju (*kvantno*) *holističke zapise* – što može predstavljati biofizičku osnovu (*kvantno*) *holističke lokalne psihosomatike!*

Istovremeno, pomenuta analogija matematičkih formalizama *Hopfildove asocijativne neuronske mreže* i *Fejnmanove propagatorske verzije Šredingerove jednačine* ukazuje na *kolektivnu svest* kao moguće *ontološko svojstvo samog fizičkog polja* sa različitim mikro-kvantnim i makro-kvantnim (i nebiološkim i biološkim) eksitacijama, što je i široko rasprostranjena teza *istočnjačkih ezoterijsko/religijskih tradicija* – pa onda *memorijski atraktori kvantno-holografske prostorno-vremenske mreže kolektivne svesti* mogu biti tretirani kao *psihosomatski kolektivni poremećaji* koji predstavljaju *generalizovane (kvantno)holističke povezane-sa-poljem zapise* (uključujući interpersonalna isihastičkom-molitvom konačno-reprogramabilna opterećenja) – što može predstavljati biofizičku osnovu (*kvantno*) *holističke globalne psihosomatike!*

Kakve su kognitivne implikacije toga? Šta se dešava u izmenjenim stanjima svesti u kontaktu sa kolektivnim nesvesnim?

Prema ovakvoj kvantno-holografskoj slici, izmenjena kvantno-holografska stanja svesti ponašaju se kao deo kosmičkog kvantnog holograma i kao takva nose informaciju o celini, što možemo da registrujemo samo u izmenjenim stanjima svesti, poput sna, sanjarenja, meditacije, molitve... Pošto više nije pod pritiskom telesnog okruženja, naša svest tada može da dobije informaciju o kosmičkom kvantnom hologramu kao celini. Povratkom u normalno stanje svesti, iz te kvantno-holografske sume informacija izdvaja se samo jedan član, a drugi nestaju, što je karakteristika prelaska iz kvantnog u klasično stanje svesti (povezana sa tzv. kvantnim kolapsom) – objašnjavajući principijelno neadekvatnu epistemološku racionalizaciju svakog direktnog kvantno-holografskog spiritualno-religioznog mističnog iskustva. Izgleda da se zato mistici svih tradicija slažu da im je sve jasno u tim stanjima svesti, ali imaju problem da drugima i sebi posle objasne to svoje iskustvo!

Ovo implicira dva fundamentalno razlikujuća modusa spoznaje svesti, prema jačini sprege svest-telo-okruženje: slabo-spregnuti kvantno-koherentni direktni modus (*u van-telesnim religijsko/kreativnim prelaznim i izmenjenim stanjima svesti*, tipa molitve, meditacije, kreativnih sanjarenja, lucidnih snova...) i jako-spregnuti klasično-redukovani indirektni modus (*u telesnim perceptivno/racionalno posredovanim normalnim stanjima svesti*, tipa čulne percepcije, logičkog i naučnog zaključivanja...) – uz uslove njihove uzajamne transformacije.

Tako se čini da nauka zatvara krug, ponovo otkrivajući dva modusa spoznaje i istovremeno postavljajući sopstvena epistemološka ograničenja – kako je to sačuvano milenijumima u šamanističkim tribalnim tradicijama, ili kako je to jezgrovito opisao Patandali u *Joga Sutrama* ističući da je mistično iskustvo (samadi) ‘ispunjeno istinom’ i da je ono ‘iznad zaključivanja i svetih spisa’, da bi početkom prošlog veka Berđajev u *Filosofiji slobode* tu razliku vere i znanja formulisao kao razliku dva načina saznanja, molitvom-posredovanog ‘projavljivanja stvari nevidljivih’ i racionalno-posredovanog ‘projavljivanja stvari vidljivih’!?

Svest je, tvrdite, u prelaznim i izmenjenim stanjima povezana sa telom tzv. srebrnom vrpcom? Kakva su savremena i tradicionalna iskustva tog tipa?

O odnosu dislocirane svesti i tela postoji iskustvo onih koji su imali kliničku smrt. Posle toga govore da su videli svoje telo na operacionom stolu, i u stanju su čak da tačno opišu vrstu reanimacije koju su im dali lekari. Prema takvim svedočenjima, u ovim stanjima svest je povezana sa telom tzv. ‘srebrnom vrpcom’, koja bi prema našim teorijskim istraživanjima mogla imati prirodu minijaturnog ‘wormhole’ prostorno-vremenskog tunela. Ovaj tunel se kvantno-gravitaciono otvara prilikom dislociranja svesti iz tela, zbog relativističkih mehanizama povezanih sa Anštajnovim principom ekvivalencije, gde je vrlo veliko inercijalno ubrzanje (referentnog sistema elektromagnetnog polja dislocirajuće svesti), koje se pri tom pojavljuje, ekvivalentno vrlo snažnim gravitacionim poljima, u kojima se otvaraju ti tuneli.

Uvidi u slična iskustava postoje u svakoj tradiciji, s tim što je terminologija različita u različitim kulturama. Magijski obredi i spiritualni/religijski rituali uvode kontrolisano čoveka u ta stanja svesti, ukazujući na realnu empirijsku prirodu religijskih i drugih transpersonalnih iskustava različitih religijsko/ezoterijskih tradicija Istoka i Zapada. U kontekstu naših teorijskih uvida, o povezanosti svesti i akupunkturne makroskopske kvantno-holografske elektromagnetno-jonske Hopfildove asocijativne neuronske mreže, ezoterijski pojmovi kao što su astralno telo (manomaya, lingasarira, manovijnana, ka, psyche, finotvarno telo, psihičko telo, duša, ...) i mentalno telo (vijnanamaya, suksmasarira, manas, ba, thymos, noetičko telo, spiritualno telo,

duh, ...) mogli bi se biofizički povezati sa vantelesno dislociranim delom (povezanim sa telom minijaturnim 'wormhole' prostorno-vremenskim tunelom) jonskog akupunkturnog sistema, i sa u njemu sadržanom elektromagnetnom komponentom jonskih mikrotalasnih ultraniskofrekventno-modulisanih struja, respektivno.

Tesla je svakako jedna od najmisterioznijih ličnosti čovečanstva. Čini se da se njegova transpersonalna iskustva dele na dva perioda: do 17. godine i posle toga. U čemu je razlika?

U mladosti mu se dešavalo da u budnom stanju njegova svest 'astralno putuje' izvan granica tela, i to nije bilo vezano samo za predmete već i za osobe. Sa time je prestao da se 'igra' u 17. godini, posle čega je koristio tehniku 'mentalne vizualizacije' samo u svrhe pronalazaštva. U svakom slučaju, s obzirom na neverovatne uvide i kreativne domete Teslinih introspektivnih iskustava u ovakvim egzotičnim stanjima svesti (podvođenih u njegovo vreme pod 'nefizičke' pojave!), postaje jasnija i njegova uverenost da 'kada počnemo proučavati nefizičke pojave, napredovaćemo za deset godina više nego za sve vekove dosad'.

Vi ste se dosta bavili Teslinim kreativnim otkrićima u izmenjenim stanjima svesti? Beleži li istorija čovečanstva još neki primer genijalnog stvaranja u ovim stanjima?

Tesla je perfektan, dobro dokumentovan, primer da je kreativnost manifestacija transpersonalnih kvantno-holografskih izmenjenih stanja svesti. On je i u budnom stanju imao sposobnost vizualizacije, video je tako žive slike aparata koje je kasnije izumeo, da je mislio da može da ih dodirne. Takvom meditativnom vizualizacijom u budnom stanju uvodio je sebe u izmenjeno stanje svesti, imao je 'ejdetske slike', kako se to naziva u psihologiji. U početku fiksne, a kasnije i promenljive, tako da je mogao da vidi neki motor kako se okreće. Posebno je zanimljivo da za uvakav direktni način spoznaje, Tesli uopšte nije bila potrebna teorijska primena elektromagnetike: 'Za manje od dva meseca razvio sam sve tipove motora i modifikacije sistema, sada poznate pod mojim imenom ... bilo je to mentalno stanje sreće tako potpuno za kakvo sam ikad znao u životu. Ideje su dolazile u neprekidnom toku i jedina teškoća koju sam imao bilo je da ih čvrsto zgrabim'.

Slična kvantno-holografška kreativna iskustva imao je i Mocart, koji je u svojim izmenjenim stanjima svesti direktno dobijao kompletnu kompoziciju, i imao je problem samo da je zapiše! Zato je on i govorio da ne komponuje, već prima muziku iz božanskog izvora.

Po vašem mišljenju, da li je moguće staviti pod punu kontrolu ovakve kreativne sposobnosti?

Naša teorijska istraživanja predviđaju neobična anticipativna svojstva psihe, kako u kvantno-holografskim kratkotrajnim kvantno-koherentnim prelaznim stanjima svesti, tako i u kvantno-gravitaciono-tunelirajućim (kvantnom kolapsu sličnim) mentalno-kanalisanim transpersonalnim-komunikacijama vantelesno-dislociranog elektromagnetno-jonskog dela akupunkturnog sistema/svesti sa potonjom (kvantnom kolapsu sličnom) klasično-redukovanom ekstrazenzornom-percepcijom mentalno adresiranog vantelesnog komplementarnog okruženja (koje može biti i Jungov 'arhetip' problema-sa-rešenjem na nivou kvantno-holografške kolektivne svesti, što svakako budi asocijacije i na Platonov svet ideja!). Da bi se potom, po povratku dislocirane svesti u telo, tako dobijena informacija osvestila do nivoa normalnog stanja svesti, potrebno je da savlada dva filtra: akupunkturno/nervni pragovni filter (koji zahteva 'emocionalnu obojenost' rešavanog problema) i moždani fronto-limbički prioritetni filter (koji zahteva 'emocionalno-misaoni prioritet' rešavanog problema).

Svi gore pomenuti uslovi se u budnom stanju mogu realizovati u prolongiranom kvantno-koherentnom stanju *kreativnog sanjarenja i meditacije* (sa mentalnim adresiranjem rešavanog problema, što je Tesla i činio upornim mentalnim fokusiranjem na rešavani problem), dok se u periodu uspavljivanja oni mogu realizovati pri kvantno-koherentnim prelaznim stanjima poput *molitve pred spavanje* (sa prethodnom intenzivnom koncentracijom na samu molitvu ili rešavani problem pre spavanja, uz potonje pojačanje dobijenog klasično-redukovanog asocijativno povezanog odgovora najčešće u formi simboličkog '*lucidnog sna*', kojeg treba pravilno interpretirati u kontekstu unutrašnje lične simbolike pojedinca, koja je vrlo često asocijativno vezana za imena lica, okruženja... kao i sam emocionalni i spiritualni kontekst pitanja i odgovora iz lucidnog sna...). Svakako, za rešavanje konceptualno složenih naučnih problema potrebno je i da je pojedinac ekspert u datoj oblasti, kako bi se potom naučno racionalizovao odgovor koji predstavlja odgovarajući naučni pomak.

Isto važi i za umetnička kreativna iskustva i njihove potonje ekspresije odgovarajućim umetničkim sredstvima, pri čemu sama umetnička dela potom predstavljaju i svojevrzne mentalne adrese Jungovih 'arhetipova' sa kojima je umetnik bio u transpersonalnoj komunikaciji tokom akta kreacije (pa zato i duboki umetnički doživljaji publike mogu imati jaku spiritualnu notu, kroz spontano mentalno adresiranje umetničke publike na remek delo i emocionalno-indukovano pobuđivanje u prelazno stanje svesti).

Slično važi i za duboke spiritualne doživljaje vernika kroz mentalno adresiranje na ikone i relikvije.

Kako stvari stoje sa transpersonalnim interakcijama na globalnom nivou? Čini se da cela civilizacija ima opterećenu kolektivnu svest?

Razmene informacija na transpersonalnom nivou nisu nepoznanica na Dalekom istoku. U tibetanskoj medicini, čak, mogu na osnovu toga da dijagnostikuju stanje pacijenta, i posredno njegove rodbine, prijatelja i (ne)prijatelja. Jer, u pomenutim dislociranim stanjima svesti mi dobijamo informacije ali ih i razmenjujemo sa drugima (što je Jung formulisao kao sinhronicističke veze na nivou kolektivnog nesvesnog), i ta razmena informacija teče neprekidno na nesvesnom ekstrazenzornom kvantnom nivou, jer su u našoj svesti utisnute mentalne adrese ljudi koje volimo ili sa kojima imamo konflikte, kroz stvorena misaona opterećenja.

Tako se brigom predaka za potomstvo zapravo čini loša usluga potomcima, jer im se prepisuju sva opterećenja koja ti preci poseduju. Na Istoku se to zove loša karma, kod nas greh, koji se prema hrišćanstvu prenosi na nekoliko narednih generacija (koji može potom da se somatizuje kvantno-holografskom projekcijom sa nivoa akupunktornog sistema na nivo genoma, menjajući morfogenezu organizma!) – sa religijsko/društvenim implikacijama o neophodnosti transpersonalnog spiritualnog kvantno-holografskog brisanja svih nepoželjnih kolektivnih memorijskih atraktora (koji će nereprogramirani molitvom inače vremenom dovesti do razvoja psihosomatskih bolesti ili međuljudskih sukoba u ovoj i/ili narednim generacijama kojima se transpersonalno i nesvesno prenose).

Tako se čini da je ustvari kompletna psihosomatika kvantni hologram, što asocira na fundamentalno hinduističko otkriće 'Atman je Braman' (odnosno da u meditativnom stanju svesti niži hijerarhijski nivo individualne svesti sadrži informaciju o višem hijerarhijskom nivou kosmičke kolektivne svesti). Pomenuta kvantno-holografška slika implicira i da kvantno-holografski hijerarhijski delovi nose informaciju o celini, omogućujući suptilnu kvantno-informacionu fraktalnu spregu između različitih hijerarhijskih nivoa u Prirodi (uočenih u tradicionalnoj kineskoj akupunkturi, ali i u savremenoj transpersonalnoj psihologiji). Najfascinantnija manifestacija ovakve fraktalne sprege jeste matematičko otkriće 'Biblijskog koda' na nivou preferencija kolektivne i individualne istorije kodirane u Mojsiju-predatom-Petoknjižju Starog Zaveta na gori Sinaju pre 3000 godina, koje se može interpretirati kao posledica kvantno-holografške sprege kosmičke kolektivne svesti (Boga!?) i njene svake izvorne manifestacije (uključujući Petoknjižje Starog Zaveta, kao i svaku individualnu svest).

Otkriće preferencija u 'Biblijskom kodu' ipak ne znači striktni determinizam Istorije postojećim stanjem kolektivne svesti – jer njeni memorijski atraktori mogu (i moraju!) biti reprogramirani milosrdnom molitvom za druge, tako uklanjajući interpersonalna opterećenja kvantno-holografške Hopfieldove neuronske mreže kolektivne svesti i ostavljajući prostor za slobodnu volju i uticaj na buduće preferencije.

Objavili ste i knjigu Sećanja, snovi, razmišljanja: o prošlom i budućem 1984-2007: na razmeđu kvantno-holografške i klasično-redukovane stvarnosti. Koje su njene praktične poruke?

Iz ove 'naučno-popularne knjige sa porukom', jungovskog naslova i mogeg podnaslova, može se mnogo naučiti o interpretaciji sopstvene simbolike i velikoj anticipativnoj moći *lucidnih snova* kao 'kraljevskog puta' u lično, porodično i kolektivno nesvesno. U tom kontekstu, svako ima ličnu i porodičnu simboliku koju treba vremenom da nauči da prepoznaje...

Moja mnogobrojna iskustva pokazuju da *imena i prezimena osoba u asocijativnom kontekstu* porodičnog i šireg okruženja i arhetipskom spiritualno-mitološko-religijskom kontekstu jin-jang polariteta na nivou kolektivne svesti, nazivi i asocijacije geografskih pojmova i ulica, sami realni i arhetipski geografski pojmovi i animalni svet, meteorološke prilike, javni i stambeni objekti, prevozna sredstva, predmeti, mediji i prostorni pojmovi..., upleteni u dramsku radnju snova, nose simboličke poruke koje se vremenom sve lakše i višeslojnije prepoznaju. Pri tome, sama *dramska radnja snova* uključuje *osobe* čija su imena često simbolički povezana sa *aktivnostima* asocijativno vezanim za njih same. Onda se *simbolika sna* može odnositi na te aktivnosti, a ne

na same osobe. Osim toga, snovi koji uključuju *arhetip roditeljskog doma* često imaju jaku kvantno-holografski kodiranu *spiritualnu notu*, pogotovo ako sami roditelji po svojim psihološkim karakteristikama ne odgovaraju spiritualnom kontekstu sna. Posebno ističem da su simbolika i sadržaji *snova bliskih osoba* često *zajednički kodirani*, kako je ilustrovano i mnogobrojnim snovima moje supruge, koji najčešće predstavljaju simbolične poruke za mene samog. To i nije novo otkriće, jer iskustva mnogih *šamanističkih plemenskih tradicija* ukazuju da su snovi *grupne poruke* za čitavo pleme, a da su lucidni snevači *komunikacioni kanal* za poruke sa nivoa kolektivne svesti.

Knjiga sjajno promovise i čudesnu moć *milosrdnih molitvi* za optimizaciju životnih alternativa, toliko potrebnih svakom pojedincu i porodici, naciji i civilizaciji, za uklanjanje stresa i nagomilanih tenzija na nivou kolektivne svesti. Ona anticipira i potrebu *velike sinteze* dva načina saznanja, *racionalno-naučnog* (klasično-redukovanog, u normalnom stanju svesti) i *kreativno-religijskog* (kvantno-koherentnog, u izmenjenim i prelaznim stanjima svesti) u okvirima nove *kvantno-holografске holističke paradigme, u kojoj uloga pojedinca* postaje nezamenljiva zbog uticaja i brige za kolektivno mentalno okruženje, odnosno *ekologije svesti*.

Kakve su šire implikacije ovih saznanja?

Na toj liniji, tako bi se moglo reći da postoje *tri linije fronta psihosomatske medicine*: (a) prva je *duhovnost*, koja kroz molitvu za druge trajno uklanja uzajamne memorijske atraktore na nivou kolektivne svesti; (b) druga je *tradicionalna istočnjačka (kvantno)holistička medicina* i *dubinska psihoterapija*, koja privremeno uklanja memorijske atraktore na nivou akupunktornog sistema/individualne svesti i sprečava ili ublažava njihovu somatizaciju, kao posledicu nemara na prvom nivou; (c) treća je *savremena zapadnjačka simptomatska medicina*, koja kroz imunologiju, farmakologiju, preventivnu dijagnostiku i hirurgiju sprečava ili ublažava somatizovane posledice nemara na prva dva nivoa.

Posebno treba istaći, da *nužne* aktivnosti na drugom i trećem nivou, uz *zanemarivanje* prvog, imaju za posledicu *dalje prenošenje* memorijskih atraktora na nivou *individualne i kolektivne svesti* u ovoj i narednim generacijama, samo *nagomilavajući* kvantno-holografска opterećenja koja *potom prouzrokuju* ne samo bolesti, već i međuljudske sukobe, ratove i druga stradanja.

Ovo implicira duhovnu obavezu svakoga da rastereti svoje mentalno okruženje i tako doprinese potpunom rasterećenju kolektivne svesti i 'kraju istorije' sukoba, čime se daje puni smisao životu svakog pojedinca (i redefiniše njegov značaj i potencijalna istorijska odgovornost, kroz optimizaciju molitvom preferencija kvantno-holografске kolektivne svesti) bez obzira na njegov socijalni status i njegovu religijsku tradiciju (opredeljenu za spasenje duše dostizanjem ponovnog-sjedinjenja (re-ligare/joga) sa duhovnim praisvorom (Carstvo Božje u hrišćanstvu/Braman u hinduizmu)) – što je svakako fundamentalno pitanje i mentalne higijene i građanske pristojnosti, odnosno i duhovnog i građanskog morala.

To ukazuje i na puni značaj religijskog isihastičkog obrazovanja i ponašanja, i na suptilni putokaz za duhovnu obnovu čitave civilizacije sa teško obremenjenom kolektivnom svešću – jasno demonstrirajući ultimativnu neophodnost redefinisanja globalnih edukativnih/informacionih/političkih ciljeva, sa preorijentacijom prema holističkim blagim akcijama za globalna rešenja 'svetskog društva rizika'.

Preporučena literatura

1. D. Raković, *Integrativna biofizika, kvantna medicina i kvantno-holografска informatika: psihosomatsko-kognitivne implikacije* (IASC & IEFPG, Beograd, 2008); postoji i englesko izdanje (D. Raković, *Integrative Biophysics, Quantum Medicine, and Quantum-Holographic Informatics: Psychosomatic-Cognitive Implications* (IASC & IEPSP, Belgrade, 2009)).
2. D. Raković, *Osnovi biofizike* 3 izd. (IASC & IEFPG, Beograd, 2008), Gl. 5,6.
3. D. Raković, A. Škokljević, D. Djordjević, *Uvod u kvantno-informacionu medicinu, Sa osnovama kvantno-holografске psihosomatike, akupunkturologije i refleksoterapije* (ECPD, Beograd, 2009), u štampi.
4. D. Raković, *Sećanja, snovi, razmišljanja: o prošlom i budućem 1984-2007. Na razmeđu kvantno-holografске i klasično-redukovane stvarnosti* (IASC & IEFPG, Beograd, 2008).
5. D. Raković, Kvantno-koherentni i klasično-redukovani modusi svesti: religijske i epistemološke implikacije, u: V. Jerotić, M. Arsenijević, P. Grujić, D. Raković, eds., *Religija i epistemologija* (Dereta, Beograd, 2007).